

1973 - 2023

ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ

ΜΕ ΑΓΩΝΕΣ ΝΑ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΟΥΜΕ ΤΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ

ΜΕ ΦΑΡΟ ΤΗΝ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ '73 ΟΡΓΑΝΩΝΟΥΜΕ ΤΗΝ
ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ ΜΑΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΕ ΦΤΩΧΕΙΑ, ΠΟΛΕΜΟ, ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ

Η Εξέγερση του Νοέμβρη 1973 είναι ένα από τα σημαντικότερα πολιτικά γεγονότα της μεταπολεμικής ελληνικής ιστορίας και ασφαλώς ένα από τα κορυφαία επαναστατικά γεγονότα της ιστορίας του εργατικού κινήματος. Αποτελεί μια μεγάλη κορύφωση του παγκόσμιου επαναστατικού κύματος 1965-1975, που τα «Ιουλιανά» του 1965 ήταν η αρχή του. Πέρα από το να ανοίξει τον δρόμο για την πτώση της δικτατορίας και να ανατρέψει το «μετεμφυλιακό» καθεστώς, η Εξέγερση διαμόρφωσε συνολικά νέους όρους στη ζωή και τα δικαιώματα των λαϊκών στρωμάτων και σφυρηλάτησε μια νέα πρωτοπορία αγωνιστών, τον κορμό του εργατικού κινήματος στα χρόνια της Μεταπολίτευσης. Το «Πολυτεχνείο» δεν ήταν μόνο «ένας ηρωικός αγώνας των φοιτητών», αντιθέτως ο κρίσιμος παράγοντας που μετέτρεψε την κατάληψη σε εξέγερση ήταν η συμμετοχή των εργατικών και λαϊκών μαζών (Εργατική Συνέλευση), που έπαιξε σημαντικό ρόλο στα γεγονότα και στη συνειδητοποίηση.

Από τη Μεταπολίτευση μέχρι και σήμερα οι «δημοκρατικές» αστικές κυβερνήσεις ειδικά των τελευταίων 30 χρόνων, έσπευσαν αρχικά να απονευρώσουν το πολιτικό περιεχόμενο αυτής της ιστορικής εξέγερσης και στην συνέχεια προσπάθησαν να βυθίσουν τον χαρακτήρα της στην ιστορική λήθη, κυρίως λόγω της ήττας που δέχτηκαν από το εργατικό κίνημα.

Πως φτάσαμε στα 7 «πέτρινα χρόνια» της Δικτατορίας

Ο ελληνικός καπιταλισμός, μετά την ήττα της ελληνικής επανάστασης 1943-49 και την επιβολή του βάρβαρου μετεμφυλιακού κράτους, θα εισέλθει στην «χρυσή» εισοσασατία του (1950-73), με τους ρυθμούς ανάπτυξης να φτάνουν το 8% ετησίως. Αυτή η ανάπτυξη βασίστηκε κυρίως στην άγρια υπερεκμετάλλευση της εργατικής τάξης και στην ισοπέδωση όλων των εργατικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Η Δεξιά (ΕΡΕ του Καραμανλή) μετατράπηκε σε θεματοφύλακα του σκληρού μετεμφυλιακού κράτους που επιβλήθηκε από την αστική τάξη και τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό. Το αστυνομικό καθεστώς, επιχειρώντας «να βάλει στον γύψο την ταξική πάλη», φυλάκιζε, εξόριζε και βασάνιζε όποιον αντιδρούσε. Λειτουργούσε με πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων, οι αριστεροί ήταν πολίτες β' κατηγορίας. Στα συνδικάτα και το φοιτητικό κίνημα δρούσε ανοιχτά η Ασφάλεια. Οι κομμουνιστικές οργανώσεις απαγο-

ρεύθηκαν και μπήκαν στην παρανομία. Το καθεστώς εφαρμόζε τη στρατηγική του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού για την αναχαίτιση της σοσιαλιστικής επανάστασης σε Βαλκάνια, Ευρώπη, Μ. Ανατολή, γι' αυτό και η Ελλάδα μπήκε νωρίς στο ΝΑΤΟ (1952).

Ωστόσο, το εργατικό κίνημα δεν παρέμεινε για καιρό στον «πάγο». Η εκλογική νίκη της ΕΔΑ (νόμιμο ρεφορμιστικό αριστερό κόμμα) το 1958 και οι απεργιακές συγκρούσεις των οικοδόμων το 1960-61, έδωσαν τεράστια ώθηση στους αγώνες, προκαλώντας ρωγμές στο μετεμφυλιακό καθεστώς. Η ανοδική πορεία του κινήματος επέφερε φθορά στην ΕΡΕ και την άνοδο της Ένωσης Κέντρου (ΕΚ), που παρέμεινε στην εξουσία μόλις για 2 χρόνια, καθώς δεν μπλόκαρε την άνοδο του κινήματος. Με ανάμειξη του Βασιλιά, η κυβέρνηση της ΕΚ έπεσε, γεγονός που πυροδότησε το ξέσπασμα των «Ιουλιανών», τις κινητοποιήσεις των «70 ημερών».

Ο αγώνας των μαζών οδηγήθηκε σε αδιέξοδο, καθώς οι ρεφορμιστές της ΕΔΑ γρήγορα έγιναν ουρά της ΕΚ, χωρίς να θέτουν καν θέμα κατάργησης της μοναρχίας. Οι ΗΠΑ, βλέποντας την πολιτική κρίση αποφάσισαν να επέμβουν πιο άμεσα, εγκρίνοντας την επιβολή στρατιωτικού πραξικοπήματος στην Ελλάδα. Έτσι, θα είχε καλύτερο έλεγχο στη περιοχή της Μ. Ανατολής και, παράλληλα, θα προωθούσε τα σχέδιά τους στην Κύπρο. Συνεπώς, οι εκλογές που ορίστηκαν για τον Μάιο του 1967 δεν έγιναν ποτέ... γιατί τους πρόλαβε το πραξικόπημα των συνταγματαρχών.

Η Χούντα της 21ης Απριλίου 1967, έβγαλε τα τανκς στους δρόμους, κατέλαβε κρατικά κτήρια, συνέλαβε πολιτικούς, εξόρισε και φυλάκισε εκατοντάδες χιλιάδες αγωνιστές, ενώ

ήρθε σε συμφωνία με τον βασιλιά για την νομιμοποίησή της. Έτσι, επιβλήθηκε μία ακόμη Δικτατορία, που θα διαρκέσει σχεδόν 7 χρόνια, μία από τις πιο μαύρες σελίδες της ιστορίας. Η Χούντα έδειξε αμέσως την ταξική της φύση, παρέχοντας σημαντικές υπηρεσίες σε ντόπιο κεφάλαιο και ιμπεριαλιστές. Το διάστημα 1968-72 τα βιομηχανικά κέρδη αυξήθηκαν κατά 311%, το 8ωρο καταργήθηκε και οι πολιτικές διώξεις έφτασαν στο απόγειό τους. Τέλος, καθοριστικές ήταν οι υπηρεσίες της χούντας και στην εφαρμογή των σχεδίων του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού ως προς την αναχαίτιση της Αραβικής Επανάστασης, την «διευθέτηση» του Κυπριακού και τον περιορισμό της σοβιετικής επιρροής στην περιοχή.

Το χρονικό της ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ – Η κατάληψη του ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ

Στις αρχές του 1970, η εμφάνιση του μακρού κύματος κάμψης της παγκόσμιας οικονομίας επηρέασε και τη Χούντα, που ήδη αντιμετώπιζε έριδες στο εσωτερικό της. Η εξάπλωση της επιρροής του γαλλικού Μαι του 1968 παγκοσμίως και οι νίκες της επανάστασης σε Κούβα, Αλγερία, Βιετνάμ κ.ά. άλλαζαν τους συσχετισμούς δύναμης υπέρ της εργατικής τάξης, αναδεικνύοντας νέες επαναστατικές δυνάμεις στο παγκόσμιο προλεταριάτο. Ταυτόχρονα, μετά την καταστολή των αντιγραφειοκρατικών κινημάτων στις χώρες του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού», μεγάλωνε η κρίση του σταλινισμού, που τελικά είχε ως αποτέλεσμα το 1968 το ΚΚΕ να διασπαστεί (ΚΚΕ, ΚΚΕ εσωτερικού).

Το 1972, ξεκίνησαν οι πρώτοι αγώνες των φοιτητών στην Αθήνα με αίτημα τις ελεύθερες εκλογές. Το πρώτο διάστημα οι κινητοποιήσεις πραγματοποιούνταν με «νόμιμα» μέσα, εξαιτίας κυρίως της ρεφορμιστικής ηγεσίας του φοιτητικού κινήματος, του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσ.

Η σπίθα άναψε με την υποχρεωτική στράτευση των φοιτητών. Τον Γενάρη του 1973 έγινε η πρώτη απεργία φοιτητών ενάντια στις επιστρατεύσεις της Χούντας. Το γεγονός πυροδότησε τις δυο καταλήψεις της Νομικής (Φλεβάρης – Μάρτης '73). Οι κινητοποιήσεις των φοιτητών δημιούργησαν εστίες αγώνα σε Θεσ/νίκη, Πάτρα, Γιάννενα κ.ά. Τα αιτήματα «Κάτω η Χούντα» και «Έξω οι Αμερικανοί» συνέδεαν τις μάζες, ενώ το αίσθημα της νίκης απέναντι στη Δικτατορία απλωνόταν διάχυτο στην ελληνική κοινωνία.

Ταυτόχρονα, θα ξεσπάσουν και οι πρώτες εργατικές κινητοποιήσεις. Το καλοκαίρι του 1973, θα εμφανιστούν οι πρώτες απεργίες και οι εργοστασιακές επιτροπές, αρχικά με

οικονομικές διεκδικήσεις, αλλά πολύ γρήγορα τα αιτήματά τους θα πάρουν πολιτικό χαρακτήρα. Οι εργαζόμενοι συμμετείχαν ενεργά στις κινητοποιήσεις του καλοκαιριού του '73, γεγονός που προκάλεσε το πολιτικό βάθεμα των αγώνων, συγκροτώντας ένα πρόγραμμα πάλης για το σύνολο του κινήματος (αιτήματα ενάντια στη δικτατορία, τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό και γενικά καπιταλισμό). Αυτή η ανάταση στη συνείδηση των εργαζομένων, θα λειτουργήσει ως καταλύτης για την απομόνωση των ρεφορμιστικών αιτημάτων (αποκατάσταση δημοκρατίας, σχέδιο φιλελευθεροποίησης κ.ά.).

Η κατάληψη του Πολυτεχνείου αποτέλεσε το μεγάλο άλμα στην ενδυνάμωση της Άκρας Αριστεράς, που πλέον ασκούσε μεγάλη επιρροή στην πλατιά πρωτοπορία και συγκρούονταν ανοιχτά με τα σχέδια των ρεφορμιστών. Την Τετάρτη 14/11, το Πολυτεχνείο καταλήφθηκε από φοιτητές και εργαζόμενους, ως κλιμάκωση των προηγούμενων φοιτητικών κινητοποιήσεων. Μέχρι τις 17/11 η κατάληψη αγκαλιάστηκε από το σύνολο της ελληνικής κοινωνίας και βρήκε ερείσματα σε χώρους δουλειάς, σχολεία, γειτονιές. Όλο το κέντρο της Αθήνας είχε καταληφθεί από διαδηλωτές που συγκρούονταν με την αστυνομία, την οποία και κατανίκησαν.

Η δικτατορία του Παπαδόπουλου, φοβούμενη μήπως χάσει πλήρως τον έλεγχο, αποφάσισε να επιτεθεί στους εξεγερμένους. Υποτίμησε, όμως, τη δυναμική της εξέγερσης και δεν αντιλήφθηκε το βάθος της μέσα στην κοινωνία. Τα ξημερώματα της 17ης Νοέμβρη, τα τανκ εισέβαλαν στο Πολυτεχνείο, με αποτέλεσμα τη δολοφονία 24 ανθρώπων, την σύλληψη, τον τραυματισμό και τον βασανισμό χιλιάδων αγωνιστών.

Η Άκρα και Επαναστατική Αριστερά: Καταλυτικός παράγοντας για την ΕΞΕΓΕΡΣΗ

Αρκετοί αγωνιστές, που ατσαλώθηκαν στα «πέτρινα χρόνια» του μετεμφυλιακού καθεστώτος, προσέγγισαν τις οργανώσεις της Άκρας και Επαναστατικής Αριστεράς (από τον τροτσκιστικό, μαοϊκό και αναρχικό χώρο) στα χρόνια της δικτατορίας, οι οποίες διαδραμάτισαν κομβικό ρόλο. Οργάνωσαν αυτή τη νέα πρωτοπορία και συγκρούστηκαν αποφασιστικά με τις ρεφορμιστικές πολιτικές των σταλινικών, με την «μετάβαση προς μια αστική δημοκρατία», όπως προέβλεπε το σχέδιο της χούντας και των αστικών δυνάμεων για μια «φιλελευθεροποίηση», με το οποίο είχαν συνταχθεί ΚΚΕ και ΚΚΕ εσ. Έτσι, ξεκαθαρίστηκαν οι «δύο γραμμές» στο κίνημα, δηλαδή η μαχητική ανατροπή της χούντας με αγώνες ενάντια στον νόθο «εκδημοκρατισμό» του καθεστώτος.

Εξόπλισαν την πρωτοπορία με επαναστατική πολιτική και μαχητικά μέσα πάλης, ενάντια στις προδοτικές πολιτικές των ρεφορμιστών που προσπαθούσαν να επιβάλλουν με αντιδημοκρατικά μέσα και συκοφαντίες. Συνεισφέραν έτσι στην πολιτικοποίηση των αγωνιστών, αμφισβητώντας συνολικότερα την αστική πολιτική, το μετεμφυλιακό κράτος και το καπιταλιστικό σύστημα.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Καθοριστικό ρόλο για την επικράτηση της κατάληψης και τη μετατροπή της σε εξέγερση διαδραμάτισε η Εργατική Συνέλευση. Συγκροτήθηκε από τα πιο ριζοσπαστικά κομμάτια των εργαζομένων, που επηρεάζονταν από την Άκρα Αριστερά. Αυτή διαμόρφωσε το πολιτικό περιεχόμενο του αγώνα και τον ενίσχυσε, με την απεύθυνσή της σε γειτονιές, εργοστάσια και χώρους δουλειάς, στην κινητοποίηση πλατιά των εργατικών και λαϊκών στρωμάτων, που έδωσαν και τις απαραίτητες δυνάμεις για την Εξέγερση.

Στις 14/11, συνήλθε η πρώτη συνέλευση των εργαζομένων, μέσα στο χώρο του Πολυτεχνείου, που αποφάσισε την συγκρότηση

επιτροπών πάλης, αλλά και ομάδων προπαγάνδης του αγώνα του Πολυτεχνείου, ενώ ανέλαβε και την περιφρούρηση του Πολυτεχνείου, κυρίως με τους οικοδόμους. Την 15η Νοέμβρη, διεξήχθη η δεύτερη συνέλευση. Η Εργατική Συνέλευση προσπάθησε να ενοποιήσει όλους τους αγωνιζόμενους στον στόχο της Γενικής Απεργίας, με βασικά αιτήματα την ανατροπή της Χούντας και την αύξηση των μισθών, ενώ στην ανακοίνωσή της έκανε λόγο για την εξουσία του εργαζόμενου λαού. Οι εργοστασιακές επιτροπές που δημιουργήθηκαν από την Εργατική Συνέλευση θα μείνουν παρακαταθήκη και θα επιτελέσουν σημαντικό ρόλο στο συνδικαλιστικό κίνημα μετέπειτα.

Ο προδοτικός ρόλος των ΚΚΕ και ΚΚΕ Εσωτερικού

Ήδη από τις καταλήψεις της Νομικής, η ΑΝΤΙ-ΕΦΕΕ (ΚΚΕ) και ο Ρήγας Φεραίος (ΚΚΕ εσ.) προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να κλείσουν τον αγώνα και να βάλουν φρένο στη ριζοσπαστικοποίηση. Πότε με ανοιχτή συνεννόηση με τις διορισμένες από τη Χούντα πρυτανικές αρχές για εκκένωση των καταλήψεων, πότε με κατασυκοφάντηση και επίθεση στους αγωνιστές. Χαρακτηριστικό είναι το φύλλο νούμερο 8 της «Πανσπουδαστικής», που αποκαλούσε «350 πράκτορες της ΚΥΠ του Ρουφογάλη» τους αγωνιστές της κατάληψης του Πολυτεχνείου.

Αυτή τους η στάση δεν οφειλόταν σε κάποια λάθος εκτίμηση της κατάστασης. Αποτελούσε συνειδητή τους προσπάθειά για ενταφιασμό της μαζικής πάλης ενάντια στη δικτατορία. Σύμφωνα με τα ρεφορμιστικά κόμματα, μπορούσε το αστικό καθεστώς να οδηγηθεί σε μια κυβέρνηση «Εθνικής Ενότητας», όπου επιδίωκαν να συμμετέχουν και οι ίδιοι – και κυρίως να γίνουν «αποδεκτοί» από αστική τάξη και ιμπεριαλιστές σε ένα πιο «ομαλό» καθεστώς.

ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΖΕΙ ΣΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ!

Σήμερα, 50 χρόνια μετά, η Εξέγερση του Πολυτεχνείου παραμένει πιο επίκαιρη από ποτέ. Όσο ο καπιταλισμός βυθίζεται σε κρίση, τόσο στη χώρα μας, όσο και διεθνώς, οι νεοφιλελεύθεροι κανίβαλοι επιτίθενται με κάθε τρόπο στις κατακτήσεις των εργαζομένων και των φτωχών λαϊκών στρωμάτων. Τσακίζουν με μένος το βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων, χρησιμοποιώντας το μαύρο Κράτος Έκτακτης Ανάγκης, των ΜΑΤ και των δικαστηρίων, για να κάμψουν οποιαδήποτε φωνή αντίστασης, στην προσπάθειά τους να χτυπήσουν το εργατικό και συνδικαλιστικό κίνημα. Στόχος τους η μετατροπή των εργαζομένων σε σύγχρονους δούλους, χωρίς εργασιακά και κοινωνικά δικαιώματα, ελευθερίες και αξιοπρέπεια. Αλλά επειδή η καταστολή μόνο δεν φτάνει, προσπαθούν να μας χτυπήσουν και με τη νεοφιλελεύθερη προπαγάνδα της κυβέρνησης και των επιτελείων της, ενάντια στην Αριστερά, τους εργατικούς αγώνες και τις κοινωνικές κατακτήσεις της Εξέγερσης του Πολυτεχνείου και της Μεταπολίτευσης. Με την κατασυκοφάντηση της «γενιάς του Πολυτεχνείου», με το ιδεολόγημα της «ηγεμονίας της Αριστεράς» και την περίφημη κήρυξη του «τέλους της Μεταπολίτευσης». Όλα αυτά καταδεικνύουν τον φόβο των αστών και ρεφορμιστών απέναντι στον επαναστατικό χαρακτήρα της Εξέγερσης του Πολυτεχνείου και το μίσος τους προς την επικράτηση της πολιτικής της Άκρας και Επαναστατικής Αριστεράς!

Η Εξέγερση του Νοέμβρη μας δείχνει τον δρόμο! Χρησιμοποιώντας την επαναστατική πείρα του Νοέμβρη του '73, να οργανώσουμε την αντεπίθεσή μας ενάντια στην δολοφονική κυβέρνηση Μητσοτάκη και να την ανατρέψουμε με την ενότητα των αγώνων μας. Οι χούντες με κοινοβουλευτικό μανδύα δεν πέφτουν με λόγια στη Βουλή, αλλά με εξεγέρσεις και επαναστάσεις. Να δημιουργήσουμε εστίες αντίστασης παντού. Με επιτροπές αγώνα σε χώρους δουλειάς, σχολές και γειτονίες, να συγκρουστούμε με το καπιταλιστικό σύστημα που γεννάει τη φτώχεια, τον πόλεμο, τον ρατσισμό και την περιβαλλοντική καταστροφή. Να οικοδομήσουμε μια Αριστερά Επαναστατική, για την οργάνωση της αντεπίθεσής μας, βάζοντας τα θεμέλια για τον Σοσιαλισμό.

**ΜΕ ΤΗ ΣΗΜΑΙΑ ΤΗΣ
ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ
ΟΡΓΑΝΩΝΟΥΜΕ**

**ΤΗΝ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΜΑΣ
ΜΕ ΜΙΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ**

Ο.Κ.Δ.Ε.

Οργάνωση Κομμουνιστών Διεθνιστών Ελλάδας

**Η συμβολή του
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ
στις κοινωνικές και
πολιτικές εξελίξεις**

Το «Πολυτεχνείο» δεν ήταν μόνο τα γεγονότα της κατάληψης. Άνοιξε τον δρόμο για μια σειρά σημαντικών εξελίξεων και κατακτήσεων για την ελληνική κοινωνία. Συντέλεσε αποφασιστικά σε μια ανανέωση της ελληνικής κοινωνίας, στη στροφή της προς την Αριστερά και σε μια κοινωνικοπολιτική ριζοσπαστικοποίηση, στην καλλιέργεια πιο ελεύθερων και ανεκτικών κοινωνικών σχέσεων, μέσα στην οικογένεια, στη θέση της γυναίκας. Συνέβαλε αποφασιστικά στην επέκταση του συνδικαλισμού (ιδιαίτερα με το εργοστασιακό κίνημα μετά τη Χούντα). Η εργατική τάξη και τα φτωχά λαϊκά στρώματα απέκτησαν διευρυμένα δημοκρατικά και κοινωνικά δικαιώματα. Τέλος, αυτή η ανάταση αποτυπώθηκε και στις τέχνες, που γνώρισαν μεγάλη άνθιση στη Μεταπολίτευση.

www.okde.gr